

Lumolaidun verkosto -hanke järjesti opintoretken Kirkkonummelle kahdelle sopimuslaidunnuskohteelle, Dåvitsin ja Medvästön laitumille 30.6.2021. Laidunalueet sijaitsevat Metsähallituksen luonnonsuojelualueilla. Oppainamme maastossa toimivat alueiden laidunryttäjät Sari Jaakola ja Jaakko Jussila / Herrakunnan Lammasta sekä alueiden hoidosta vastaava suunnittelija Päivi Leikas / Metsähallitus. Molemmissa kohteissa toteutetaan sekalaidunnusta naudoilla ja lampailla.

Herrakunnan lammas tuo eläimet laitumille kotitaltaan Varsinais-Suomesta, Perttelistä. Tilalla on kolme isoa sopimuslaidunta Uudellamaalla sekä joitakin pienempiä kohteita Salon seudulla. Yhteensä luonnonlaitumia on hoidossa noin 120 hehtaaria. Tilalla on noin 200 uuhta ja 30 kyyttöemoa. Tila myy luonnonlaidunlihaa, taljoja ja villoja ja suoramyynninä. Tilan kotisivut: <https://www.herrakunnan.fi/>

Dåvitsin laidunalueen kunnostus on aloitettu vuonna 2013. Alue on noin 80 hehtaaria, ja alueella on tehty mittavaa puuston poistoa. Vanhat pellot ja niityt kasvoivat tukkipuuta, mutta valtaosa alueesta kunnostettiin hakamaaksi ja niityksi. Alueella on myös koskematonta, tiheää puustoa. Alue on nykyisin maakunnallisesti arvokas perinnebiotooppi, ja alueella elää liito-oravia. Liito-oraville puuston poistosta ei ollut haittaa, kun niille jätettiin sopivasti puustoa sekä hyppypuita. Seurannassa todettiin, että liito-oravat viihtyvät erityisen hyvin niityn reunoilla. Kirkkonummen Dåvitsin laidunalueen hoitosuunnitelma: https://www.metsa.fi/wp-content/uploads/2018/04/suunnitelma_davits_FI010024-1.pdf

Dåvitsin maisema on muuttunut perusteellisesti kunnostustöiden ja laidunnuksen käynnistymisen jälkeen.

Dåvitsissa laiduntaa 30 kyyttöä vasikoineen sekä noin 60 lammasta. Alue on aidattu high tensile -aidalla, ja aidan pituus on noin 5,5 km. Käytössä on hälytysjärjestelmä, joka ilmoittaa, mikäli aidan jännite laskee. Laidunkausi aloitettiin tänä vuonna toukokuun puolivälin paikkeilla. Alueella on erittäin sopiva ja tasainen laidunpaine, vaikka kohde on iso eikä väliaitoja ole. Laidun oli syöty jo melko matalaksi, ja usein laidunnus päättyikin jo heinäkuun puolivälin paikkeilla. Lyhyempi laidunkausi vähentää alueen loispainetta. Nuorta vesakkoa ja pensaikkoa ei ole juuri lainkaan.

Eläimille on tehty juomapaikkoja alueen painanteita hyödyntämällä

Metsähallitus ja laidunrittäjä ovat tehneet laidunalueista käyttöoikeussopimuksen, jossa on mukana kertaluonteinen maksu (ei vuosittaista vuokraa). Kaikki peruskunnostus ja puuston poisto kuuluu Metsähallitukselle. Alueelle on myös kaivettu juomakuoppia eläimille Metsähallituksen toimesta. Laidunnukseen liittyvät työt kuuluvat rittäjälle, samoin mahdollinen ylläpitoraivaus. Rittäjä käy valvomassa eläimiä kaksi kertaa viikossa, apuna työssä ovat gps-pannat, joita on käytössä 1 kpl/eläinryhmä. Lisäksi apuna ovat paikalliset asukkaat ja laitumen vakituiset vierailijat, jotka ilmoittavat mahdollisista ongelmista. Käytännön ongelmia ei ole juurikaan ilmennyt, vaikka laitumella käy runsaasti vierailijoita.

Korkeille selänteille on jätetty runsaammin puustoa

Medvästön laidunalue on kooltaan noin 20 hehtaaria. Alueen kunnostus on aloitettu vuonna 2016. Kohde on valkoselkätikka-alueita. Puuston kunnostuksissa suositaan lehtipuuta, erityisesti on poistettu kuusia. Ruovikkoa on kuritettu niittämällä ja jyrsimällä, koska eläimet eivät mielellään mene korkeaan ruovikkokasvustoon. Jyrshintä paljastaa sopivasti maanpintaa myös linnustolle. Ruovikon määrä onkin vähentynyt vuosi vuodelta. Medvästössä laiduneläiminä on noin 13 ylämaankarjan nautaa sekä 30 lammasta. Paikoin haasteena on vahva nurmilauhakasvusto.

Medvästön laidunalue on avoimempi kuin viereinen Dåvits

Kirkkonummen Medvastsundetin laidunalueen hoitosuunnitelma

https://www.metsa.fi/wp-content/uploads/2018/04/suunnitelma_medvastsundet_FI0100024-1.pdf

Molemmat laidunalueet omaavat luontoarvojen lisäksi merkittäviä virkistysarvoja. Alueille on tehty parkkipaikat, ja opastaulut virkistyskäyttöä varten. Alueilla tehdään myös lajistoseurainta Metsähallituksen toimesta. Mahdollisista uusista laidunalueista Metsähallitus ilmoittaa Laidunpankissa.

Hyvä kyltitys helpottaa sopimusalaiduntajan työtä, kun alueen vierailijoiden on vaivatonta ilmoittaa tekemistään havainnoista suoraan tilalle.